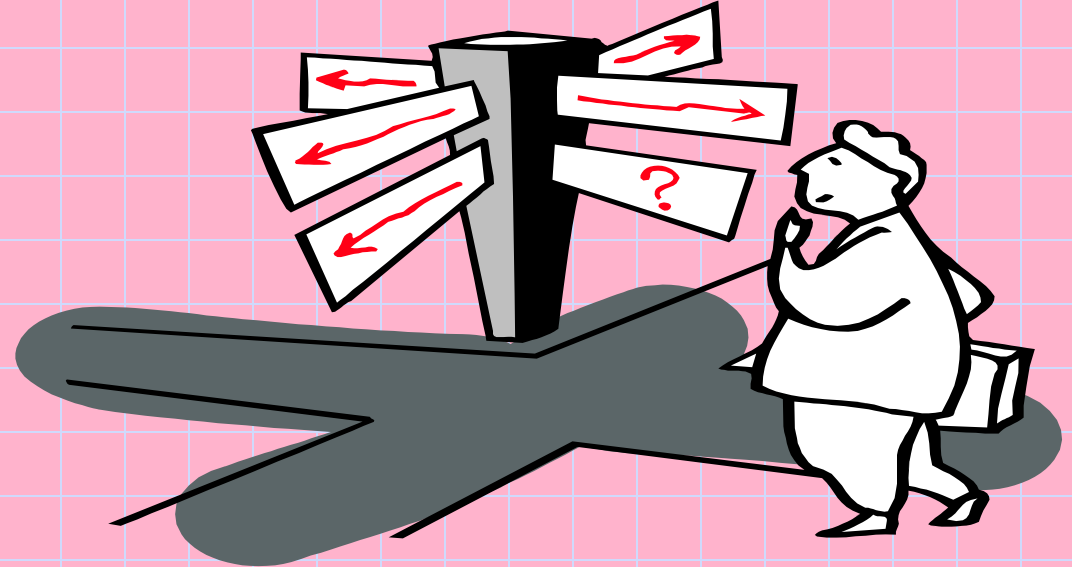

ÇOCUKTA DİSİPLİN VE SINIRLAR

SINIRLAR NEDEN ÖNEMLİDİR

Çocuklar Neden Sınırlara İhtiyaç Duyarlar?

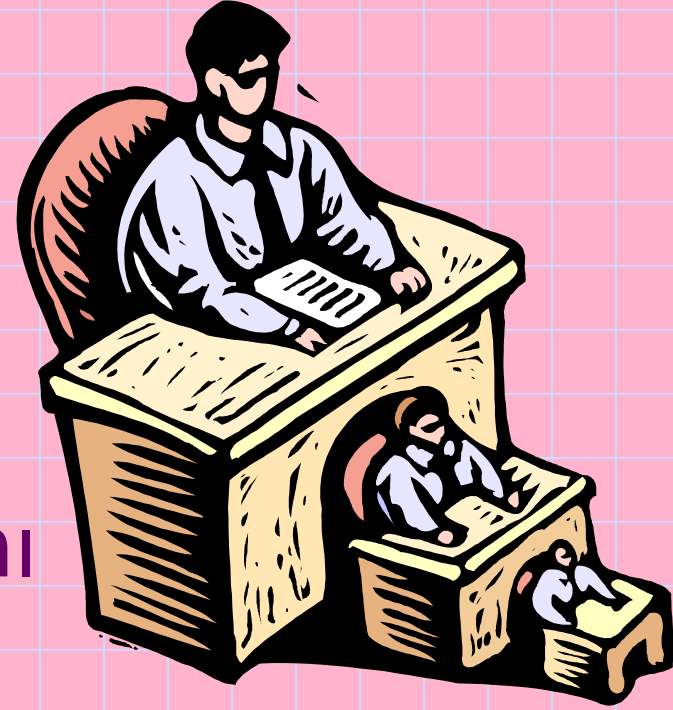

DİSİPLİN NEDİR ?

- ◆ Davranışı yönlendirmeyi amaçlayan bir eğitimidir
- ◆ Cezalandırma ile eş anlamlı değildir
- ◆ Çocuğa istenilen davranışları ve alışkanlıkları öğretmek, kendi kendini denetleme olan ahlak gelişimini sağlamaktır
- ◆ Çocuğun kendi kendine yönetme yeteneği kazanmasını sağlamaktır
- ◆ Yapıcı ve iyi niyetli bir yardımdır

ANA BABALAR KURALLARINI NASIL ÖĞRETİRLER ?

- ◆ Otoriter aile yaklaşımı
- ◆ İlgisiz ve kayıtsız aile yaklaşımı
- ◆ Koruyucu aile yaklaşımı
- ◆ Hoşgörülü aile yaklaşımı
- ◆ Tutarsız aile yaklaşımı

OTORİTER AİLE YAKLAŞIMI

- ◆ Çocuk her kurala uymak zorunda bırakılır.
  - ◆ Evde katı ve sert bir disiplin uygulanır.
  - ◆ Ana baba sürekli araştıran , çocuğun her işine karışan bir tavır sergiler.
  - ◆ Aile çocuğun her hareketini izler mutlaka onun hareketlerinde kusur bulur, olaya müdahale eder doğrusunu !! çocuğa öğretir.
- Çocuğun hata yapmasına fırsat verilmez**
- ◆ Kısa vadede bu yöntemle çocuğun bir disiplin altına alındığı görülse de uzun vadede bu yöntem sağlıksız ve zararlıdır.

Çocuk üzerindeki etkisi:

- ◆ Çocuğun kendine olan güveni ortadan kalkar
- ◆ Sessiz, uslu, nazik ve dürüst olabilir ama küskün, silik, çekingen ve kolay etki altında kalan bir yapıya bürünür.
- ◆ Çocuk kolayca ağlar.
- ◆ İsyankar, inatçı, huysuz bir yapıya da bürünebilir ki bu durumda bu tip aileler genellikle sorunu çözmek için baskı artırma yoluna giderler. Bu asiligi daha da artırır.
- ◆ Çocuk hırçın ve kindar, arkadaşları ile uyumsuz ve kavgacı olabilir.
- ◆ Hata yapmasına müsaade edilmediği için ileri yaşlarda hayatın sıkıntıları karşısında dayanıksız olabilir.

İLGİSİZ VE KAYITSIZ AİLE YAKLAŞIMI

- ◆ Aile aşırı rahattır, çocuğun dünyasına girmek gibi bir kaygıları yoktur.
- ◆ Çocuğun sorumluklarından kaçma vardır. Ana baba çocuğa örnek bir model olamaz.
- ◆ Genellikle bu aile tipi davranış anne ve babada aynı anda görülmez. Çoğunlukla aile de çalışan fert hangisi ise ilgisiz aile davranışı onda görülür.
- ◆ Çok çocuklu ailelerde rastlanma ihtimali daha fazladır.

Çocuk üzerinde etkisi:

- ◆ Çocuk bencil ve şımarık olur. Bu yüzden arkadaş çevresinde sevilmez.
- ◆ Çocuk evde veya okulda anne babasının dikkatini çekmek için alışılmadık davranışlar sergiler.
- ◆ Ailesi çocuğa model olamadığı için çocuk kendine başka modeller seçer. Gençlik dönemlerinde çocuk vaktinin tümünü arkadaşları ile geçirir.
- ◆ Genç yaşta çocuk zararlı alışkanlıklar edinmeye eğilimi olur.

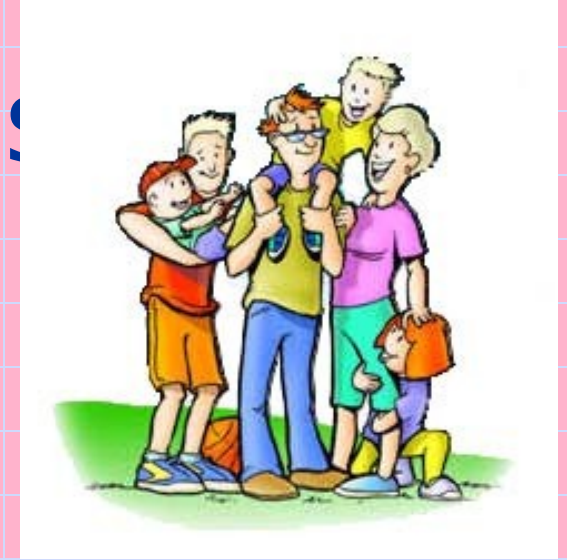
KORUYUCU AİLE YAKLAŞIMI

**aile tipi baskıcı otoriter aile
ile karıştırılabilecek kadar benzer.
Aralarındaki temel fark; bu aile tipinde
şefkat, koruma güdüsü, disiplinin
önünde gelir.**

- ◆ **Çocuğa gerektiğinden fazla özen ve kontrol gösterilir.**
- ◆ **Özellikle anneler bu tip bir tavır sergiler.**
- ◆ **Çocuğun kendi yapacağı ve yapması gereken işler bile koruyucu ebeveyn tarafından yapılır.**

Çocuk üzerinde etkisi

- ◆ Çocuk aşırı duygusaldır.
- ◆ İleri yaşlarda bile etrafına bağımlı olarak yaşar.
- ◆ Kendi ayakları üzerinde doğrulması uzun yıllar alır.
- ◆ Çocuk toplum içinde kendi başına iş yapma cesaretini gösteremez.
- ◆ Çocuk anne babasından ayrı kalmaz ileri yaşlarda bile sürekli anne babasını yanında olmak ister.

HOŞGÖRÜLÜ AİLE YAKLAŞIMI

- ◆ **Mükemmele en yakın aile tipidir.**
- ◆ **İlgisiz aile tipine bazı yönleri ile benzese de çocuk burada başıboş bırakılmaz.**
- ◆ **Hoşgörü yapılan her şeyi hoş görmek değildir. Belirli kurallar ve kısıtlamalar mutlaka vardır.**
- ◆ **Evde herkesin söz hakkı vardır. Çocukta kendini ifade edebilir.**
- ◆ **Duygu ve görüşlere saygı vardır.**
- ◆ **Yanlışları sebebi ile çocuklara yaptırım uygulanır ama evvelinde koyulan kurallar çocuğun anlama seviyesine inilerek mantıklıca izah edilir.**
- ◆ **En zor ve sabır isteyen yöntemdir.**
- ◆ **Hoşgörülü ailenin düşebileceği en yaygın hata çocuğa aşırı serbestlik verilmesidir.**

Çocuk üzerinde etkisi:

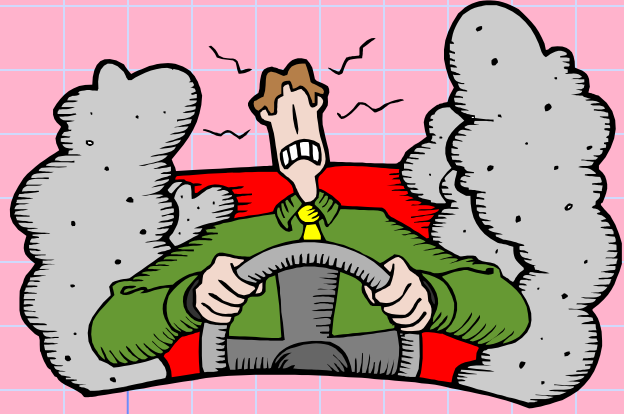
- ◆ **Özgüven sahibi bireyler yetişir.**
- ◆ **Kendini rahat ve kolayca ifade edebilen bireyler yetişir.**
- ◆ **Çocuğun farklı hobilere yönelmesi daha sık görülür.**
- ◆ **Çocukta asilik ve kavgacı davranışlar görülmez.**
- ◆ **Anne babaya saygı noktasında çocukta gevşeklik görülebilir.**

Anne Geddes

TUTARSIZ AİLE YAKLAŞIMI

- ◆ Genellikle genç ebeveynlerde ve ilk çocuğun yetiştirilmesinde görülür.
- ◆ Eski- yeni çatışması olur ve ailenin çocuğa karşı tavırlarında tutarsızlıklar olur.
- ◆ Tutarsız davranmanın nedeni genellikle eşlerin çocuk yetiştirmeye farklı bakmaları ve bunu çocuğa yansıtmasıdır.
- ◆ Bazen de eşler çocuk yetiştirme metotlarında değişiklik yapma hususunda farklı düşünürler bu da tutarsızlığa neden olur.

Çocuk üzerinde etkisi:

- ◆ Buna bağlı olarak çocuk asi, hırçın inatçı olabileceği gibi içine kapalı ve pısırik da olabilir.
- ◆ Çocukta ana baba sevgisi azalır.
- ◆ Çocukta dikkat toplayamama ve uzun süre bir işe odaklanamama problemleri ortaya çıkar.
- ◆ Çocuk anne veya babadan birisine çok yaklaşırken diğerinden uzaklaşabilir.
- ◆ Çocukta yalan söyleme, kaypaklık gibi hastalıklar başlayabilir.

ANA BABALARIN UYGULADIKLARI CEZAYA DAYALI OLUMSUZ DİSİPLİN ŞEKİLLERİ

- * Fiziksel disiplin
- * Çocuğu sözle hor görmek
- * Sevgiyi esirgemek

FİZİKSEL DİSİPLİN(DAYAK)

- 1- Çocuk bir yaramazlık yaptığı zaman dayak yerse bunun karşılığını ödemiş demektir.
Yaptığını düzeltmek için başka bir şey yapmasına gerek kalmadığını düşünür.
- 2- Dayak yiyen çocukta ana- babaya karşı kızgınlık oluşur.
Kendi yaptığıının kötü bir şey olduğunu öğrenip kendini suçlu göreceğine, kendisini döveni suçlar.

3- Çocuğun ana – babadan daha güçsüz ve aciz olduğunu bu şekilde yüzüne vurmak çocuğu utandırır ve kendine olan güvenini sarsar.

4- Çocuk ana babasının davranışını taklit edip problemlerini saldırganlıkla çözmeyi öğrenir, kızdığı zaman oda bir başkasını döver.

Dayağa alışan çocuk başkalarıyla sürtüşmelerini konuşarak halledemez, oda şiddete başvurur.

ÇOCUĞU SÖZLE HOR GÖRMEK

1. Korku ve Tehdit; Çocuklar korku konusunda çok hassastırlar. Hele pek anlamadığı kavramadığı şeylerle korkutulursa bu sözlere inanır ve çok sarsılır.

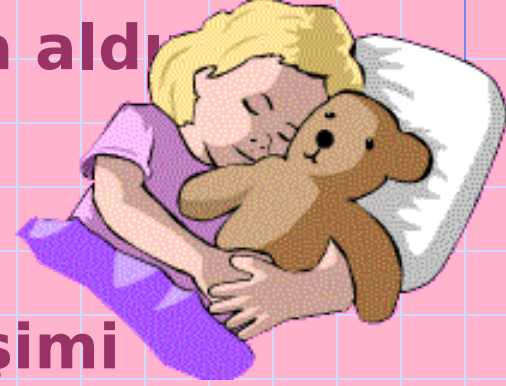
2. Alay, küçümseme; çocuk için onur kırıcıdır..

3- Bağıрма Beddua Etme; Bunlar ço olumsuz davranışlarını düzeltmez, sana babaların içini boşaltmasını sağlar. Çocuk kendini suçlayacağına ana babayı suçlar.

SEVGİ ESİRGEME

◆ Çocukla konuşmamak, küsmek, ona aldırıcı bir şekilde davranmak, onu artık sevmediğini söylemek ,

◆ ! Sevgi esirgemenin de vicdan gelişimi üzerinde olumsuz etkileri vardır, Cezasını çeken çocuk burada da yaptığı yaramazlığın karşılığını ödemiş demektir. Pişmanlık duyarak yanlışını düzeltmek için bir şey düşünmesine gerek yoktur.

◆ “Yaramazlık yaparsan bir daha seni sevmem” gibi sözler
çocuğu can evinden vurur

◆ Çocuk ana-babasının sevgisine her zaman ihtiyaç duyar!..

OLUMLU DAVRANIŞLAR KAZANDIRMAK İÇİN;

- ◆ Pozitif ödüllendirme yöntemi
- ◆ Çocuk, anne ve baba arasındaki sözleşme

POZİTİF ÖDÜLLENDİRME YÖNTEMİ

- ◆ Doğru davranışları öğretmek için en etkili yöntemdir.
- ◆ Kazanılması istenilen davranışlar daima ödüllendirin,
- ◆ Bu sistemde çocuğunuzun davranışlarını ve duygularını ayrı ayrı değerlendirin,
- ◆ Ödüllendirmeyi gözle görülen şeyler için uygulamak gerekir, örneğin; elbiselerini katlaması gibi,

ÇOCUK, ANA VE BABA ARASI SÖZLEŞME

1. Kural: Sözleşme yapılırken her iki tarafın da anlaşmaya varması şarttır.

2. Kural: Sözleşmeye göre herkes sözler vermelidir.

3. Kural: Sözleşmeyi kağıda dökmek en iyisidir. Özellikle 6-12 yaşları arasındaki çocuklar üzerinde yazılı belge etkili olur.

4. Kural: Sözleşmeye yazılan maddeler anlaşılabilir ve somut olmalıdır.

5. Kural: Sözleşmenin olumlu özellikler taşımasıdır. Çocuk bir şeyi yapmamak için değil yapmak için söz vermelidir. Çocuklar olumlu işler sonucunda ödül kazanmak için daha gayretli olurlar.

Örnek: Ödevini yapmazsan bu akşam televizyon seyredeemezsin demek yerine.

Ödevini bitirir bitirmez televizyon izleyebilirsin demek aynı seviye olumlu

6. Kural: Sözleşmenin adil olmasıdır. Çocuk için çok, ödülün az olduğunu düşünürse yada veli bunun tersini düşünürse bunun acısını yapılacak işten yada birbirlerinden çıkarmaya çalışırlar.

7. Kural: Sözleşmede çocuktan beklenen başarabileceğinin üzerinde ise, cesareti kırılan çocuk, sürekli başarısızlığa mahkum edilmiştir.

8. Kural: Sözleşme, her iki tarafında tartışmayı bilen ve hazır bulunması gerekir.

CEZANIN YERİNE KULLANILABİLECEK ÇÖZÜMLER

- ◆ Paslaşma tekniği
- ◆ Sorunları karşılıklı
çözme yöntemi
- ◆ Negatif düşünme san
- ◆ Mola tekniği

PASLAŞMA TEKNİĞİ

1- Olumsuz duyguları ifade edebilmek insanlarda emniyet supabı gibidir. Çocuğun bu duyguları ifade edebilmesi onun ruhsal gelişiminin emniyetini sağlar.

2- Olumsuz duygularının içine atan çocukta olumlu duygular için yer kalmaz.

3- Küçük çocuklar duygularının içinden olumsuz olanları seçemedikleri için olumlu duyguları da bastırırlar.

4- Eğer çocuk olumsuz duygularını sözlerle ifade edemezse olumsuzluk başka bir anti-sosyal davranış olarak ortaya çıkar.

Bu tekniği uygularken řu sırayı takip etmek gerekir :

1. Çocuğun anlattıklarını dikkatle dinleyin.

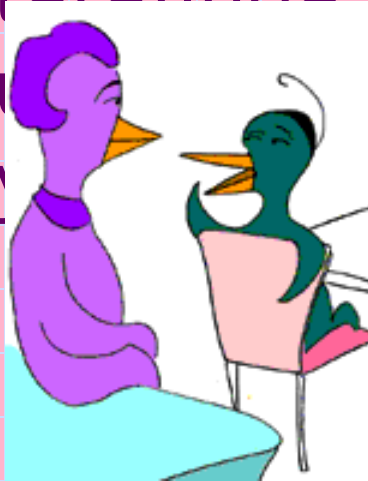
2. Anlattıklarını kafanızın içinde yeniden şekillendirin.

3. Çocuğunuzun size anlattıklarını kendi sözlerinizle ona yeniden aktarın.

SORUNLARI KARŞILIKLI ÇÖZME YÖNTEMİ

- ◆ Özellikle 5 yaşından sonra uygulanabilecek bir yöntemdir. Aile bireyleri karşılıklı olarak oturup çocuğun olumsuz davranışlarını düzeltmesi için bir anlaşmaya varırlar. Anlaşmada her iki tarafında kuralları kabul etmesi ve uyması gerekir. Bu konuşmalar bir defterde tutulur ve her iki kişide not tutar.

NEGATİF DÜŞÜNME SANATI

- ◆ Bu yöntem, çocuğunuz yaşına uygun yaramazlıklar yaptığında, kendinizi kötü hissettiğiniz de kullanılabilir bir yöntemdir.
- ◆ Sizi sinirlendiren hareketlerini boş bir odada günde bir yada birkaç kere abartarak ve hatta komik öğeler ekleyerek ifade etmeniz gerekir.
- ◆ 8 yaşındaki bir çocuk ihtiyar kılığına girmiş bir yetişkin gibi davranmalı, bisikletine ihtiyar bir adam edasıyla binmeli, daime alçak sesle fısıldayarak konuşmalı gibi şeyleri yüksek sesle söyleyin. Bir süre sonra rahatsız olduğunuz bu olayların hiç de önemli olmadığını görürsünüz

MOLA YÖNTEMİ

Molaya Uygun Kötü Davranışlar

- ◆ Vurmak
- ◆ Öfke nöbetleri
- ◆ Alay ederek öteki çocukları kışkırtıp kızdırmak
- ◆ Anaya babaya yetişkinlere saygısızca konuşmak
- ◆ Öfke çığlıkları atmak, ciyak ciyak bağırmak
- ◆ Oyuncakları kırıp bozmak
- ◆ Başkalarına tekme atmak
- ◆ Isırmak ya da ısırarak tehdit etmek
- ◆ Saç çekmek
- ◆ başkalarının boğazını sıkmak
- ◆ Taş ,sopa, çamur atmak
- ◆ Evde beslenen hayvanlara eziyet etmek

MOLA YÖNTEMİNİN KULLANILMAMASINI GEREKTİREN DAVRANIS

- ◆ Dudağını sarkıtmak, somurtmak
- ◆ Sinirlilik aksilik keyifsizlik
- ◆ Kendisine verilen işi yapmamak, unutmak
- ◆ Giysilerini oyuncaklarını toplamamak
- ◆ Çekingelik, korkaklık
- ◆ Ana babaya bağımlılık veya pasiflik
- ◆ İçe kapanıklık yalnız kalmayı istemek
- ◆ Ana veya baba tarafından doğrudan gözlenmiş olmayan davranışlar

MOLA YÖNTEMİ

Ana babalar molayı ne zaman kullanmalılar?

- ◆ Mola uygulayacağınız bir veya iki kötü davranışı belirleyin.
- ◆ Buna hedef davranış denir. Amacınız bunları değiştirmektir. Bu hedef davranışları mola yöntemini tekrar tekrar uygulayın.
- ◆ Bu hedef davranışın belli bir süre içinde kaç kez yapıldığını sayın.
- ◆ Mola için sıkıcı bir yer belirleyin.(Kendi odası olmasın)
- ◆ Çocuğunuza bu yöntemi açıklayın.
- ◆ Hedef davranışın ortaya çıkmasını bekleyin

Hedef davranış ortaya çıkınca

◆ Çocuğunuzu mola yerine siz götürün. Bunu yaparken en çok on saniye geçmeli ve en çok on sözcük kullanmalısınız.

◆ Mutfak saatini alıp ..... dakika sonra çalmak üzere ayarlayın ve çocuğun işitebileceği yere koyun (mola süresi çocuğun yaşının her yılı için bir dakikadır.)

◆ Saatin çalmasını bekleyin. Çocuk saatin çalmasını beklediği süre boyunca onunla her türlü ilgiyi kesin.

